

ליקוט פירושים

מילקוט לוי יצחק עה"ת

לכבוד כ' אב יום ההילולא ה'תשע"ה

בראשית לו, א – וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען

א

טעם דכתוב בתורה ביעקב הלשון "בארץ כנען" (וכן באברהם ויהושע כד, ג), משא"כ ביצחק כתוב "ארץ" סתם

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. ביצחק לא נזכר הלשון בארץ כנען,¹ וכן כתוב ביצחק² גור בארץ,³ ולא נזכר שישב בארץ כנען. משא"כ באברהם כתיב⁴ ואולך אותו בכל ארץ כנען, וכן ביעקב כתיב וישב יעקב כו' בארץ כנען.

שהארץ נמשלה⁵ לנוקבא, וארץ כנען הוא כמו שפחה כנענית, ועיין במדרש רבה⁶ פרשת בחוקותי בפסוק וזכרתי כו' והארץ אזכור משל לשפחה המגדלת כו' ע"ש. הרי שהארץ נמשלה לשפחה.

ואברהם נשא שפחה⁷, דהיינו הגר, וכן יעקב נשא⁸ שפחות.

(1) מבאר ומתארן שאלת המפרשים – האלשיך ועוד, דכתוב שני פעמים "בארץ" בפסוק, "בארץ מגורי אביו" מתייחס ליצחק, "בארץ כנען" מתייחס ליעקב, דה"י יכול לומר "בארץ כנען מגורי אביו", הרי דדוקא ביעקב מדייק הכתוב "בארץ כנען", משא"כ ביצחק "ארץ" סתם?

(2) בראשית כו, ג. "גור בארץ הזאת".

(3) שם, ב. "שכן בארץ אשר אמר אליך".

(4) יהושע כד, ג. "ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען".

(5) "לנוקבא" פי' לנקבה, דכמו הארץ מקבל הגשם ועי"ז מצמיח, כן האשה מקבל מהזכר ועי"ז מולידה, וכמאמר"ל (תענית 1, ב) מיטרא בעלה דארעא, וכן (כתובות ג:) אסתר קרקע עולם היא. וראה פירוש המשניות להרמב"ם מסכת פאה פרק א משנה א. לקוטי תורה פרשת במדבר ה, ב. תורת מנחם – ספר המאמרים ה'תשכ"א עמוד 3.

ומבאר ד"ארץ" סתם הוא משל ל"אשה", ו"ארץ כנען" הוא משל ל"שפחה כנענית".

(6) ויקרא רבה פרשה לו, ה ח"ל: (בחקותי כו, מב) וזכרתי את יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור, למה הוא מזכיר זכות אבות ומזכיר זכות הארץ עמהם, אמר ר"ל משל למלך שהי' לו שלשה בנים ושפחה אחת משלו מגדלתו, כל זמן שהי' המלך שואל שלום בניו הי' אומר שאלו לי בשלום המגדלת, כן כל זמן שהקב"ה מזכיר אבות ומזכיר הארץ עמהם, דה"ד וזכרתי את בריתי יעקב וגו' והארץ אזכור. ע"ש. (הרי חזינו דהמדרש מדמה "ארץ" בשם שפחה).

(7) בראשית טז, ג. "ותקח שרי אשת אברהם את הגר המצרית שפחתה... ותתן אותה לאברהם אשה לו לאשה".

לקוטי פירושים

משא"כ יצחק לא נשא שפחה כלל, שהוא מבחי' גבורות⁹ עליונות דבינה עילאה, מעלת הזהב¹⁰ על הכסף, וכידוע מ"ש¹¹ על לעתיד לבוא כי¹² אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו, כי אתה אבינו שקאי על יצחק. ולכן ביצחק לא נזכר הלשון ארץ כנען.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד קכו

(8) בראשית ל, ג. שם ל, ט.

(9) ראה תניא פרק נ' ח"ל: והנה כל בחי' ומדרגות אהבה הנ"ל הן מסטרא דימינא ובחי' כהן איש חסד ונק' כסף הקדשים מלשון נכסוף נכספתה לבית אביך. אך יש עוד בחי' אהבה העולה על כולנה כמעלת הזהב על הכסף והיא אהבה כרשפי אש מבחי' גבורות עליונות דבינה עילאה ע"ש.

(10) כידוע, (ראה הערה 11) אברהם מדת החסד בחי' כסף, מלשון נכסוף נכספתה (בראשית לא, ל), משא"כ זהב הוא בחי' גבורה (ראה תורה אור כו, ד. לקוטי תורה פ' בהעלותך לב, ד. לה, ד. אור התורה וישב עמוד רנג, ב), והוא בחי' יצחק, נמצא דכמו מעלת הזהב על כסף כן יצחק הוא למעלה מאברהם דיצחק בחי' גבורות עליונות וכו'. ועיין לקוטי שיחות חלק ו' עמוד 159.

(11) שבת פט, ב. ראה אור התורה תצוה עמוד א' תריג. ח"ל: אר"ל לא הי' העולם כדאי להשתמש בזהב ולמה נברא בשביל בית המקדש כו' והיינו כידוע בענין מעלת הזהב על הכסף שהכסף שרשו מבחי' חסד ע"ש (ראה בראשית לא, ל) נכסוף נכספתי ל' אהבה ואהבה היינו חסד, אבל הזהב שרשו מהבינה שלמעלה מהמדות ולכן נאמר בתורה (תהלים יט, יא) הנחמדים מזהב כו', וזהו שלא הי' העולם ראוי לזהב כי עולם שרשו מו"ק מעלה ומטה וד' רוחות וראשיתם החסד (תהלים פט, ג) עולם חסד יבנה, ולכן אינו ראוי להשתמש רק בכסף ששרשו מהחסד ולא הזהב שהוא נעלה מהכסף ושרשו מהבינה והבינה נק' (ישע' מ, כו) מי ברא אלה בחי' שאינו מושג כלל ונק' ג"כ עזה"ב, ולא נברא הזהב אלא בשביל בית המקדש כי בית המקדש שרשו מבחי' ה' עילאה בינה כו' כמ"ש מזה בלקוטי תורה בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת... והיינו דאמרינן במסכת שבת פ"ט דאמרו ישראל אל יצחק כי אברהם בחי' חסד לא ידענו כי אתה אבינו כו'. ע"ש.

(12) ישע' סג, טז.

כ' אב תשע"ה

בראשית לו, ב – אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלחה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם

1

יעקב בחי' אמת, כמ"ש (מיכה ז, ב) תתן אמת ליעקב, והאותיות המילוי – היינו התולדה – ד"אמת בגי' יוסף

יעקב הוא בחי' אמת¹, כמ"ש² תתן אמת ליעקב, אמת הוא בחי'³ קו האמצעי – רחמים.

והמילוי⁴ ד"אמת" הוא ל"פ, מ', ו', מספר יוסף, בחי'⁵ יסוד.
שהוא המילוי⁶ דתפארת⁷ ו', המילוי דאות⁸ ו'.

1) ראה לקוטי תורה פרשת ואתחנן ה, ב. תורה אור פרשת נח יא, א.

2) מיכה ז, ב.

3) ראה ילקוט לוי יצחק חלק א' סימן קכא. ועוד.

4) "אמת" במילוי הוא: אל"ף, מ"ם, ת"ו. והאותיות המילוי הם ל"פ (110), מ' (40), ו' (6) = 156, כמנין "יוסף".

זהו רמז "אלה תולדות יעקב יוסף" דתיבת "אמת" עצמו הוא בחי' יעקב, והאותיות ה"מילוי" – ע"ד תולדה – בגי' יוסף. ראה גם הערה 8.

5) ראה זהר חלק א' דף נט, ב "יוסף בגין דנטיר לי' לברית זכה דאקרי צדיק". וראה בתורת לוי יצחק חידושים וביאורים בש"ס עמוד רנג, ח"ל: "יוסף – יסוד, הי' לו נסיון עם פוטיפר, והנסיון הי' בזנות שהוא באבר היסוד ע"ש. ובהערות על ספר בראשית עמוד רפד "שיוסף בחי' יסוד מספרו ו' פעמים הוי' כי הוא המדה השישית". וראה בתורת מנחם התוועדיות ה'תש"נ ח"ד שיחות ש"פ בלק, ובהערה 21 ח"ל: "שיוסף הוא בחי' יסוד דאצילות, שענינו הוא להביא ולהמשיך בחי' אצילות (האבות) בבי"ע – ראה ביאורי הזהר ויחי כט, ד ואילך. אור התורה ויחי תתקצ"א א ואילך. תתשכ"א א ואילך. ועוד ע"ש".

6) המילוי דתפארת ו': פירוש: ידוע דאותיות שם הוי' הם רמז (תניא – אגרת התשובה פרק ד), אות יו"ד – חכמה, ה' – בינה, ו' – מדות ז"א, ה' אחרונה – מלכות (דיבור), ע"ש. ובחי' "תפארת" כולל כל הששה מדות (ראה הערה 7. ראה לעיל סי' ד, הערה 3), זהו שהוא מרומז באות ו'.

7) ראה מאורי אור מע' ו סעיף א ח"ל: הנה אות ו' מורה על תפארת ו' שבשם, או יסוד ו' זעירא בערך בתפארת ו' גדולה וכולל ו' קצוות, גם שם הוי' תמיד בסתם תפארת וא"ו בה וא"ו שנית ב' פעמים י"ג גימטריא כ"ו ע"ש. ותפארת הוא אות ו' מהשם, כ"ו ו' מדות דז"א נרמזים באות ו' שבשם, הנה בפרט הוא בתפארת אות אמת בזהר ר"פ ויקרא מפני שהתפארת כולל כל הו' קצוות" (לקוטי לוי יצחק אגרות קודש עמוד רמ).

והביאור: כי ידוע מ"ש (בראשית לו, א) "אלה תולדות יעקב יוסף", דיעקב הוא מדת התפארת "שופרא דיעקב מעין שופרא דאדם הראשון" (ב"מ פד). – רחמים, ובתיקוני זהר בהקדמה (ז, ב), פתח אליהו – "תפארת גופא", "יסוד סיומא דגופא אות ברית קודש", דיסוד נמשך מתפארת, זהו שיוסף ברית הוא ג"כ הדרא (יופי) דגופא, דגוף וברית (יסוד) כחד חשבינן (ראה זוהר פ' פנחס דף רלה ע"ב. תורת מנחם – ספר המאמרים ה'תשי"ז ד"ה באתי לגני) עמוד קיד ואילך).

8) נמצא:

א) דהן המילוי – ע"ד התולדה – דתיבת "אמת" (בחי' יעקב) הוא רמז ליוסף.

ב) והן המילוי – "התולדה" – דאות "ו" בחי' תפארת (יעקב), היינו האות ו' שני' הוא רמז ליוסף – בחי' יסוד, בסוד "אלה תולדות יעקב יוסף".

לקוטי פירושים

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית עמוד ר

ג) ראה לעיל סימן ד, דגם המילוי דאות* "א" היינו "אלף", הנה האות "א" עצמו הוא רמז ל"יעקב" והאותיות ל"ף ה"מילוי" הוא רמז ליוסף, ל"ף בגי' 110 ק"י מספר חיי יוסף ק"י. ע"ש.
*) דאות "א" הוא העיקר מתיבת "אמת", דבלי האות "א" הוא אותיות "מת". ע"ש.

כ' אב תשע"ה

בראשית לט, א – ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר סרים פרעה שר הטבחים איש מצרי
מיד הישמעאלים אשר הורדהו שמה

כח

ירידת בני למצרים הי' ע"י יוסף – בחי' יסוד, והגאולה ע"י משה – בחי' דעת, דברית המעור
(יסוד) כנגד ברית הלשון (דעת), "אין קישוי אלא לדעת" (יבמות נג, ב), והפסח אינו נאכל
אלא לנימולים (יסוד) והגאולה שלא שינו את לשונם (דעת) וכו'

יוסף הי' הראשון שירד למצרים, ועל ידי יוסף ירדו ישראל למצרים, וגאולת
מצרים הי' ע"י משה.

יוסף בחי' יסוד.

משה בחי' דעת.

וגאולת מצרים היתה כשכיל שלא שינו את⁴ לשונם – ברית⁵ הלשון.

ועד² פסח אינו נאכל אלא⁶ לנימולים, שברית הוא ברית המעור – יסוד.

(1) בראשית מה, ט. כח.

(2) יוסף בחי' יסוד : ראה זה חלק א' דף נט, ב "יוסף בגין דנטיר לי' לברית זכה דאקרי צדיק". וראה בתורת
לוי יצחק חידושים וביאורים בש"ס עמוד רנג, ח"ל: "יוסף – יסוד, הי' לו נסיון עם פוטיפר, והנסיון הי' בזנות
שהוא באבר היסוד ע"ש. ובהערות על ספר בראשית עמוד רפד "שיוסף בחי' יסוד מספרו ו' פעמים הוי' כי הוא
המדה השישית". וראה בתורת מנחם התועודיות ה'תש"נ ח"ד שיחות ש"פ בלק, ובהערה 21 ח"ל: "שיוסף הוא
בחי' יסוד דאצילות, שענינו הוא להביא ולהמשיך בחי' אצילות (האבות) בבי"ע – ראה ביאורי הזהר ויחי כט, ד
ואילך. אור התורה ויחי תתקצ"א א ואילך. תתשכ"א א ואילך. ועוד ע"ש".

וידוע ד"שורש" בחי' יסוד הוא מבחי' דעת כמארז"ל (יבמות נג, ב) "אין קישוי אלא לדעת".

(3) ראה הניא פרק מב. ח"ל: כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה כי הוא משבעה רואים
הממשיכים חיות ואלהות לכלול נשמות ישראל, שלכן נקראים בשם רועים. ומשרע"ה הוא כלול כולם ונקרא
רע"א מהימנא דהיינו שממשיך בחי' הדעת לכללות ישראל לידע את ה' כל אחד כפי השגת נשמתו ושרשה
למעלה ויניקתה משרש נשמת משרע"ה המושרשת בדעת העליון שבי"ס דאצילות המיוחדות במאצילן ב"ה
שהוא ודעתו אחד והוא המדע כו'....

העיקר הוא להעמיק דעתו בגדולת ה' ולתקוע מחשבתו בה' בחזק ואומץ הלב והמוח עד שתהא מחשבתו
מקושרת בה' בקשר אמין וחזק כמו שהיא מקושרת בדבר גשמי שרואה בעיני בשר ומעמיק בו מחשבתו כנדוע
שדעת הוא לשון התקשרות כמו והאדם ידע וגו' וכח זה ומדה זו לקשר דעתו בה' יש בכל נפש מבית ישראל
ביניקה מנשמת משרע"ה, ע"ש.

וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית עמוד ר. ושי"נ. ובהקשר ד"יוסף" עם "משה" ראה אור התורה שיר
השירים עמוד תרפט. ועוד.

(4) ראה מדרש לקח טוב וארא ו, ו. תבוא כו, ה. ועוד.

(5) מקשר השני ענינים: א) שנגאלו ממצרים על שלא שינו את לשונם, ב) והפסח אינו נאכל אלא לנימולים,
דהם כנגד יוסף ומשה, יוסף בחי' יסוד, אבר הברית – "נימולים", ומשה בחי' דעת – "הלשון", תלמוד תורה
ל"מדע (דעת) תורתך". ראה הערה 7, ובהסמך שם.

(6) שמות יב, מה.

לקוטי פירושים

כי ברית המעור⁷ – יסוד, מגיע בברית⁸ הלשון. וזהו פסח – פה⁹ סח דדעת, כי יסוד מגיע¹⁰ בדעת.

פסח שייך לדעת, כי הרי על התעוררות הגאולה כתיב¹¹ וידע אלקים, וידע דוקא בחי' דעת כי גלות מצרים הוא על¹² דעת, פרעה אותיות¹³ הערף, שיונח

(7) ספר יצירה פרק ו' משנה ז'. ח"ל: כרת לו ברית בין רגליו והיא המילה, ובין עשר אצבעותיו והיא הלשון, ע"ש. ראה אור התורה ויקרא חלק א' עמוד רב ואילך. אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר זי"ע חלק ב' עמוד שמה. לקוטי שיחות חלק כב סוף עמוד 308. ראה הערה 8.

(8) ראה אור התורה פרשת אחרי עמוד תקנו ח"ל: האדם נחלק לב', מפלגא ולעילא הוא אברי הנשימה שהם אברים רוחניים, ומפלגא דלתתא הוא אברי המזון שהם אברים הגשמיים, והתורה שהיא בדיבור פה שבפלגא דלעילא היא רפואה שעושה את האדם שלם ובריא בפלגא דלתתא כמו בפלגא דלעילא. כי שמירת התורה מועיל לשמירת הברית. וצריך האדם לזהר שיהי' שלם בפלגא דלתתא כמו בפלגא דלעילא כו'. וביאור כ"ז איתא במד"ר יש ברית בפיהם ויש ברית בבשרם, יש ברית בפיהם לא ימיש ספר התורה זה מפיו והגית כו' שהתורה היא בדיבור בפה, ויש ברית בבשרם ואתה את בריתי תשמור המול ימול כו', ועל בריתך שחתמת בבשרינו, ובספר יצירה יש ג"כ כיצא בזה ע"ס במספר עשר אצבאות חמש כנגד חמש, וברית יחיד מכוון באמצע, במילת לשון ובמילת מעור. ע"ש.

(9) "פסח" גוטריקון "פה-סח". מרמז דבתיבת "פסח", "פה-סח" הוא בחי' "דעת" מצד כמה ענינים, (א) הן מצד אותיות ותיבת "פה", (ב) הן מצד אותיות ותיבת "סח". (ג) הן מצד ה"גמטריא" דתיבת "פסח" כדלקמן.

(א) "פה טוב" דקדושה הוא היפך "פה רע" שהוא – אותיות "פרעה", ואותיות "הערף".

(ב) ס"ח בגי' חיים, ובחי' "דעת" הוא החיות של המדות.

(ג) "פסח" בגי' ב' פעמים "דע" – ב' בחי' בדעת – חסד וגבורה. ראה הערה 16, 17.

(10) כמאור¹⁴ (יבמות נג, ב) "אין קישי אלא לדעת". ולקמן יבואר דיש ב' בחי' פה, יש פה הלשון – ברית הלשון, ויש פה התחתון – ברית המעור, ושניהם נרמז בשם "פסח" "פה-סח".

(11) שמות ב, כה.

(12) ראה אור התורה פרשת יתרו עמוד תתסז-ח ח"ל: והענין כי במצרים הי' בחי' הדעת בגלות ולכן אמר פרעה לא ידעתי את הוי', וזהו וימררו את חיי אבותינו, אבותינו הם בחי' המדות וחיי אבותינו הם בחי' הדעת מקור וחיות המדות, אך ביציאת מצרים שהי' גילוי אלקות וכמתן תורה פנים בפנים דיבר ה' יצא בחי' הדעת מהגלות, אך בחי' המדות הם עדיין בגלות והוא מה שאף על פי שמתבונן ומשכיל בגדולת ה' אין בכחו להתגבר מכל וכל על טבעיות נפש הבהמית, וצריך להיות יציאת מצרים בכל יום לצאת מהגבולים כו' וכח זה ליציאת מצרים הוא על ידי התורה. ע"ש.

(13) פרעה אותיות הערף: ראה לקו"ת להאריז"ל וישב מ, א. שמות א, ח. שער מאמרי רשב"י לזהר תצוה קפד, ב בסופו. מאמרי אדמו"ר הזקן על פרשיות התורה חלק ב' עמוד תקיג ובהנסמן במ"מ לשם. תורת חיים לך צא, ב. שמות עמוד לב, ד.

ראה תורה אור (פרשת וארא) עמוד נח, ב ואילך. ח"ל: בחי' מצרים הוא מצר מי. פי' כי מבואר בלק"ת פ' וישב (ד"ה ועתה נבאר סוד יוסף) כי הגרון נק' ארץ מצרים כי הוא מקום יותר צר שבכל האדם, כי הלא ג' מוחין בדרתנו ובהתפשטותן למטה בגוף שם מתרחבים לכל רוחב הגוף בג' קוים. אמנם בהיותם בגרון דהיינו בדרתם מהראש להגרון קודם התפשטותם בגוף שם הם במקום צר עד קצה האחרון ושם הוא סוד מצרים ומהאחוריים הי' יניקת מצרים. וזה ענין פרעה אותיות הערף. וזהו ופרעה עמד על היאור. כי היאור הוא יסוד דאימא הנמשך דרך הגרון עד חזה דז"א וכו' מלוכב מוח הדעת. ופרעה שהוא הערף בחי' גרון עומד על היאר ממש. וענין יצ"מ הוא יציאת המוחין ממצר הגרון בהתפשטות בגוף ומשם הם נמשכים בבחי' מל' שהיא ארץ טובה ורחבה מקום רחב. משא"כ הגרון הוא בחי' מצרים מקום צר כנ"ל...

וזהו ג"כ הפסוק ופרעה עמד על היאור, ובעבודת ה' היינו בחי' רצונות הורות המעכבים גילוי המדות כו'. ע"ש.

כ' אב תשע"ה

מהעורף שהוא לנגד¹⁴ מוח הדעת, ופרעה הוא פ"ה ר"ע, הוא היפך הדעת דקדושה שהוא פה טוב וכו'.

והיינו ענין מצות הפסח בגאולת מצרים, פסח הוא פ"ה ס"ח הוא מה שנתגלה ונמשך הדעת שבפה שבצד הפנים, היפך דפרעה שיונק מהעורף שבאחוריים, ס"ח הוא מספר חיים, הוא דעת בחי' חיים כמאמר¹⁵ והודעת להם זה בית חייהם בבא קמא דף ק' ובבא מציעא דף ל'.

הרי שדעת הוא בחי' חיים, כי דעת הוא החיות דהמדות¹⁶ כמ"ש בתניא פרק ג'.

פסח מספר ב' פעמים דע, הוא התרין¹⁷ עטרין דדעת.

ובפסח מצרים לקחו את דמו באגודת¹⁸ אזור דוקא, כמ"ש¹⁹ ולקחתם אגודת אזור כו', אזור הוא²⁰ יסוד ר"ת²¹ ואני זאת בריתי אתם, כי ברית המעור – יסוד, מגיע בברית הלשון, פה סח דדעת, כי יסוד מגיע בדעת.

14) מוח הדעת: ראה זהר – אדרא רבא – פרשת נשא דף קמ, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח עמוד קפד ח"ל: מבואר באד"ר דדעת גניו בפומא כו' פירוש עד"מ בחי' הדעת למטה באדם התחתון הנה אנו רואים שאין עיקר כוחו אלא להמשיך ולחבר הארת השכל במידות שבלב, כי הנה אנו רואים שיש הפרש גדול בין מהות השכל למהות המידות שבלב, כי מהות השכל רוחני הרבה, ומהות המידות בהתפעלות אהבה וכיוצא, אינו ממהות השכל כלל וכלל לא מיני' ולא מקצתי', אך אעפ"כ אנו רואים שמיד שישכיל במוחו איזה דבר טוב יחמדם בליבו ויתפעל אליו באהבה, ומאין נמשך התפעלות זאת אי אפשר לומר שנמשך מן המוח, כי הרי מהות השכל אינו מהות התפעלות כלל, אלא צריך לומר שיש כח מיוחד במוח שימשיך ויחבר את אור השכל לבא לכלי הלב להוליד את התפעלות הזאת בלב, והוא על ידי מוח הדעת שנמנה בג' חללי גלגלתא כנודע ואינו אלא שממשיך אור זה השכל שבמוח שיבא בלב ונקרא דעת המתפשט במידות והוא בחי' דעת דבין כתפין הנו' באד"ר, ע"ש.

וראה גם אור התורה פרשת וארא עמוד רג-רד.

15) שמות יח, כ. והזהרתה אתהם את החקים ואת התורה והודעת להם, ובגמ' (המצויין כאן) "והודעת להם זה בית חייהם", ופרש"י בית חייהם, תלמוד תורה.

16) ח"ל: והדעת הוא מלשון והאדם ידע את חוה והוא לשון התקשרות והתחברות שמקשר דעתו בקשר אמין וחזר מאוד ויתקע מחשבתו בחזק בגדולת אין סוף ב"ה ואינו מסיח דעתו כי אף מי שהוא חכם ונבון בגדולת א"ס ב"ה, הנה אם לא יקשר דעתו ויתקע מחשבתו בחזק ובהתמדה לא יוליד בנפשו יראה ואהבה אמיתית כי אם דמיונות שוא ועל כן הדעת הוא קיום המדות וחיותו והוא כולל חסד וגבורה פ"ה אהבה וענפיה ויראה וענפיה.

17) הוא התרין עטרין דדעת, התרין עטרין (כתרים) דדעת, הם, בחי' חסד וגבורה, דבחי' "דעת" שהאדם מקשר עצמו באיזה שכל, מזה נולד המדות, שהשכל נוטה לימין – לחסד, או לשמאל – לגבורה, וכמו השכל שבתורה בחי' הדעת מוליד מדות, האהבה – חסד הוא השרש לכל מצות עשה, והיראה – גבורה שורש למצות לא תעשה כמבואר בתניא סוף פ"ג ופ"ד.

וראה לקוטי לוי יצחק הערות לוזהר שמות-דברים סוף עמוד קסה ח"ל: טעם דנק' עטרין (כתרים) דחסד וגבורה ח"ל: "חסד וגבורה שבדעת הם בבחי' מקיף על המדות דחסד וגבורה עצמן, והוה מה שחסד וגבורה נקראים עטרין, עטרא דחסד, עטרא דגבורה, שעטרה הוא בחי' מקיף, כי הם בבחי' מקיף על המדות דחסד וגבורה עצמן" עכ"ל.

18) מבאר עוד הקשר בין "פסח" ובין "אגודת אזור" דהוא ג"כ ברית הלשון – דעת, וברית המעור – יסוד, בחי' משה ויוסף.

19) שמות יב, כב.

לקוטי פירושים

זהו גאולת מצרים הי' ע"י משה בחי' דעת, ולקח²² משה את עצמות יוסף עמו.
ע"י יוסף ירדו ישראל למצרים, והוא הי' הראשון שירד למצרים וע"י משה
עלו, והוא כשמשו – דעת, לקחו את עצמות יוסף – יסוד.
וכנ"ל פסח שייך לדעת, ופסח יורמז ג"כ ביסוד, כי פסח שהוא פ"ה ס"ח רומז
ג"כ על פה התחתון – יסוד.

20 מאורי אור ערך אזוב, וביאור נתיב שם: עיין בזהר מצורע דף נג ע"ב ח"ל: ואזוב דא ר' זעירא דיניק לה
לכ"י וכו', אזוב עם הכולל בגי' * טוב הוא ביסוד כנודע ע"ש. ראה ספר הערכים חלק ח' ערך אזוב עמוד צא
ואילך.

(* **טוב הוא ביסוד:** זהו מ"ש "יוסף בן שבע עשרה שנה" בגי' ט"ב וראה תורת מנחם התוועדיות ה'תש"נ
חלק ד עמוד 48. מאמרי אדמו"ר האמצעי נביאים וכתובים עמוד קסו ואילך. לקוטי שיחות חלק לט – שיחות על אגרת
התשובה עמוד 51 ואילך.

וראה אור התורה פרשת בא עמוד ב'תרכג, ב'תרכו ח"ל: ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם מן הדם אשר בסף
(שמות יב, כב) להבין למה אזוב דוקא. הענין הוא דהנה אזוב וסף הוא בגימטריא * יוסף, והענין הוא דהנה כתיב
אלה תולדות יעקב יוסף, ולהבין למה יוסף דוקא, הענין הוא דהנה ידוע שיעקב הי' בחיר שבאבות בריח התיכון
המבריק מן הקצה אל הקצה, אך הנה כ"ז הוא רק למעלה מקצה השמים דלעילא עד קצה השמים דלתתא, אבל
למטה אינו נמשך בגילוי, וכשיהי' תולדות יעקב שיהי' נמשך למטה זהו ע"י יוסף שהוא בחי' יסוד כי יוסף הי'
השליט במצרים וע"כ ע"י יוסף ירדו למצרים ועל ידו עלו כו'. זהו אגודת אזוב דוקא שע"ז יומשך למטה ג"כ.
ע"ש. וראה שם עמוש שכג, דאפר פרה מורה על עולמות ב"ע, המים חיים מורה על בחי' הביטול דחכמה,
ה"אזוב" מחבר שניהם ביחד, בחי' "יסוד" ח"ל.

(* אזוב (בגי' 16) + ס"ף (140) = 156, מספר יוס"ף.

21 ישע"י נט, כא. "ואני זאת בריתי" (יסוד).

22 שמות יג, יט. ראה אור התורה ויחי עמוד 796: במשה כתיב ויקח משה את עצמות יוסף עמו, ופי'
בזח"א פרשת בראשית דף כ"א ע"ב דר"ל שהמשכת והשפעת משה מה שהמשיך והשפיע בכנסת ישראל זהו על
ידי בחי' יוסף דוקא כי יסוד ודעת הוא בחי' אחד [שאין קישור אלא לדעת וכמ"ש והאדם ידע וכו'] כמ"ש בפע"ח
בדרוש הלולב, וכמ"ש במ"א בפירוש בן פורת יוסף פורת אותיות תופר שאין התופר ומחבר בחי' כי אל דעות
הוי' שיהי' ומלאה הארץ דעה את ה'. זהו שאמרו רז"ל על מתן תורה אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף
איכא בשוקא היינו בחי' יוסף שבלעומת זה ויוסיף דעת יוסף מכאוב שהוא ענין והנחש הי' ערום כמ"ש בברכות
בראשית ר"פ י"ט. א"כ עכ"פ מזה נלמד דבחי' יוסף שבקדושה שייך למתן תורה שהוא המחבר בחי' משה דעת
עליון כו' שרש ומקור דבחי' יעקב תפארת כו' לכן בו ועל ידו דוקא נמשך גלוי האור גם בב"ע דהיינו בבחי' ארץ,
ע"ש.

כ' אב תשע"ה

גם, פ' 23 הוא מספר יסוד, ס"ח הוא חיים דיסוד, ע"ד כמו שלול"ב (שקאי²⁴ על יסוד) מספרו חיים.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר שמות-דברים עמוד רעט

(23) מרמז ד"פסח" מרמז ג"כ לברית היסוד מצד ב' פרטים:

(א) "פסח" הוא "פה-סח", דקאי על פה התחתון.

(ב) גם האות "פ" ד"פסח" מרמז לברית היסוד, ד"יסוד" בגי' פ'. ואותיות ס"ח בגי' "חיים" המרמז ג"כ על יסוד. דפרו ורבו – חיים, בא ע"י יסוד.

נמצא דב"פסח" נרמז, הן ברית הלשון – דעת (משה), והן ברית המעור – יסוד (יוסף), והוא הקשר דיוסף ומשה וכו'.

(24) "כידוע בכוונת הלולב שקאי על יסוד, שהוא גבוה משאר מיניו טפח, שמגיע בדעת" (לקוטי לוי יצחק כאן). ראה פרי עץ חיים שער הלולב פרק א.

לקוטי פירושים

בראשית למ, ו – ויעזוב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה

לה

ר' יוחנן אמר (ברכות כ, א) "זרעא דשפירי כוותי", שהי' מזרעא דיוסף (ב"מ פד, א) שהי' "יפה תואר", וכן רחל היתה "יפת תואר"

רב¹ יוחנן הוה רגיל דהוה קא אזיל ויתיב אשערי טבילה אמר כי סלקו בנות ישראל ואתין מטבילה מסתכלין בי ונהוי להו זרעא דשפירי כוותי.

ברכות כ, א

ר' יוחנן שהוא מזרעא דיוסף² ורחל, הי' יושב בערי טבילה שהנשים טובלות, שיסתכלו בו שיהיו להם זרע נאה ויפה כמוהו, שהי' יפה תואר ויפה מראה.

על דרך כמו יוסף שהי' יפה תואר ויפה מראה, וכן רחל היתה יפה תואר ויפה³ מראה.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד רז

(1) [תרגום ללה"ק] ר"י הוה אזיל ויתיב אשערי טבילה (ר"י הי' רגיל ללכת ולשבת ע"י הכניסה לבית הטבילה) (למקוה) שבו היו נשים טובלות להיטהר לבעליהן), אמר (הי' מסביר למה הוא יושב שם), כי סלקו בנות ישראל ואתין מטבילה (כשעולות בנות ישראל מטבילת מצוה, לפגעו בי ביציאתן), מסתכלין בי (שיסתכלו בי ותשאר דמותי במחשבתן), שפירי כוותי (כדי שיהיו להן בנים יפים כמוני).

(2) בבא מציעא פד, א "אנא מזרעא דיוסף קאתינא". ראה גם ילקוט לוי יצחק על התורה חלק א סימן מא.

(3) בראשית כט, יז.

ראה גם לקוטי לוי יצחק אגרות קודש עמוד רעא וז"ל: ר' יוחנן שהוא מזרעא דרחל. . וזהו שהי' יפה תואר, בלי זקן, כמו שריש לקיש אמר עליו (ב"מ שם) שופרן לנשי, היינו כמו רחל שהיתה יפת תואר ויפה מראה, ובאשה אין זקן ע"ש.

כ' אב תשע"ה

בראשית מא, ג – והנה מן היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר ותרעינה באחו

מז

רמז דחלומות פרעה – לשובע ולרעב – הי' בראש השנה

חלומות דפרעה שהם לשובע ולרעב, ז' שני השבע וז' שני הרעב הי' בראש השנה, וכמו שאומרים בראש השנה ועל המדינות בו יאמר כו' איזה לרעב ואיזה לשובע.

והראי'¹ שהי' בראש השנה, כי הרי הפותר אליו בו ביום בבקר הי' יוסף שאז יצא מבית האסורים, הנה יציאתו הי' בראש השנה כמאמר רז"ל² במסכת ראש השנה.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר שמות-דברים עמוד קלה

(1) ראה גם צפנת פענח עה"ת – להרגצובי גאון עה"פ.

(2) יא, א.

לקוטי פירושים

בראשית מא, מה – ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח ויתן לו את אסנת בת פוטי פרע כהן
אן לאשה ויצא יוסף על ארץ מצרים

סב

רמז שנתוסף אות "ע" פוטיפרע, למארז"ל (סוטה לו, ב) בא גבריאל ולמדו ליוסף "ע" לשון
וכ'

ויתן לו את אסנת בת פוטיפרע, הוא פוטיפר שר בית הטבחים.

ונתוסף אות¹ ע.

יש לומר:

הנה יוסף הי'² מתחלה עבד עברי כמ"ש³ ושם אתנו נער עברי עבד, הנה
כשיצא לחפשי צריך לתת לו⁴ הענקה, וההענקה שניתן לו, הוא מה שנתן לו פרעה
הטבעת ורובד הזהב (שהוא ענק כפרש"י בחומש⁵), ובגדי שש והרכיבו במרכבת
המשנה ועוד, ככתוב בפ' מקץ⁶.

ואל תקשי, הרי הענקה צריך להיות מהאדון שהי' עבד לו, וא"כ הי' צריך
להיות ההענקה מפוטיפר שהי' אדונו.

י"ל מפוטיפר הי' ג"כ הענקה, והוא מה שניתן⁷ לו בתו אסנת כמ"ש⁸ ויתן לו
את אסנת בת פוטיפרע.

הנה עיקר ההענקה הוא מה שנתן לו הקב"ה, והוא מה ששלח את גבריאל
ולמדו ע' לשון, כדאיתא בסוטה⁹ דף לו ע"ב, ולא היה גמר הוסיף לו אות אחת
משמו של הקב"ה שנא¹⁰ עדות¹¹ ביהוסף שמו כו', ע"ש.

(1) דמתחלה נק' פוטיפר ואח"כ פוטיפרע, שנתוסף אות ע', ועיין פרש"י. וכאן מבאר ומרמז למה דוקא אות
ע"י.

(2) בהבא לקמן ראה לקוטי שיחות חלק כ"ד פרשת ראה (ב) עמוד 87.

(3) בראשית מא, יב.

(4) מבאר דיוסף קיבל הענקה, (א) מפרעה, (ב) מפוטיפר, (ג) מהקב"ה, ו"עיקר" הענקה בא מהקב"ה, דהעבד
בשעת העבדות אין לו דעת, דהוא משועבד לאדונו (ולכן הוא פטור ממצות, ע"ד קטן וכי'), וכשנעשה בן חורין,
בנוסף להמתנות – ההענקה, גשמיים, העיקר הוא שבא לו "מוחין דגדלות" – שכל דעת – ויצא לחפשי.

(5) שם פסוק מב, "ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אותה על יד יוסף וילבש אתו בגדי שש וישם רבד
הזהב על צוארו", ופרש"י רבד: ענק, ועל שהוא רצוף בטבעת קרוי רביד ע"כ. (ענק מלשון הענקה [קידושין טז,
ב].)

(6) שם פסוק מג, "וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך ונתנו אתו על כל ארץ מצרים".

(7) הערת כ"ק אדמו"ר ז"ע בלקו"ש חכ"ד עמוד 88 הערה 23 ח"ל: אולי יש לומר דמה שמדייק לכתוב
"ניתן" ולא "נתן", הוא משום שנתנית אסנת ליוסף היתה ע"י פרעה* ולא ע"י פוטיפר.

(* פסוק מה "ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח ויתן לו את אסנת בת פוטי פרע כהן און לאשה וגו'").

(8) בראשית מא, מה.

כ' אב תשע"ה

עדות הוא מלשון¹² עדי, דהיינו¹³ ענק.

עדות אותיות¹⁴ דעת, והוא ה"ע" לשון שלמדו, כי לשון¹⁵ שייך לדעת.

זהו רמז שנתוסף ע' – פוטיפרע, רומז על הע' לשון שלמד, פוטיפר¹⁶ עם הכולל הוא מספר לשון.

אך פוטיפר שר הטבחים הוא דעת¹⁷ דקטנות, ובע' הוא שיש ע' לשון, הוא גדלות.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד קכ

* * *

בנוגע לביאור של אאמו"ר, אודות ההענקה ליוסף שהוא הי' עבד אצל פוטיפר, וצריך להבין:

א) מדוע הקב"ה הי' צריך להעניק ליוסף?

ב) וגם להבין, למה בא הרמז של ע' לשון – הענקה של הקב"ה – באות ע' של פוטיפרע, מהו הקשר לפוטיפר, ובא בהמשך לשמו "פוטיפר-ע"?

ו"ל, דביוסף הי' שני ענינים, מתחלה הי' בבית פוטיפר והי' עבד מצליח, ואח"כ פוטיפר שם אותו בבית הסוהר, ואח"כ ביקש יוסף משר המשקים "והזכרתי אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה", ובפועל "ולא"¹⁸ זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו", ואח"כ ויהי¹⁹ מקץ שנתים ימים, שזהו דבר נפרד ממאסרו ע"י פוטיפר, שהיות שהוא לא בטח בה', אלא בקש משר המשקים שיראה להוציא אותו מבית

9) אמר רבי יוחנן בשעה שאמר לו פרעה ליוסף (שם פסוק מד) ובלעדיך לא ירים איש את ידו וגו' אמרו איצטגניני פרעה, עבד שלקחו רבו בעשרים כסף תמשלהו עלינו, אמר להן גנתי מלכות אני רואה בו (ופרש"י, אצטגנינות – חכמים וחוזים בכוכבים ויודעים בחכמת המזלות: גנוני מלכות – גוני מלכים בחכמה גבורה ויפ, ע"כ), אמרו לו א"כ יהא יודע שבעים לשון, בא גבראל ולימדו שבעים לשון, לא הוה קגמר הוסיף לו אות אחת משמו של הקב"ה ולמד שנא' (תהלים פא, ו) עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע.

10) תהלים פא, ו.

11) ראה לעיל סימן סא, טעם שנתוסף לו דוקא אות ה'.

12) מבאר, דמ"ש בפסוק "עדות ביהוסף" דלמדו ע' לשון, זהו מצד ההענקה ד"עדות" לשון עדי, ראה פרש"י דברים טו, יד. הענין תענין, לשון עדי, בגובה ובמראית עיין, ע"ש.

13) ענק מלשון הענקה, לשון נופל על לשון, וד"ל.

14) ראה הביאור לעיל סימן כח. ראה אדרא זוטא – זהר חלק ג' דף רצא, א. אור התורה פרשת שופטים עמוד תתמו. נ"ך עמוד כז. תהלים – יהל אור – עמוד תקע.

15) ראה קהלת יעקב ערך לשון ב' ו"ל: סוד הדעת הוא בחינת לשון, והוא המזווג חכמה ובינה שהם סוד חיד גורון, ע"ש.

16) פוטיפר בגי' 385, ועם הכולל 386, כמספר לשון¹⁷ 386. זהו רמז בשם פוטיפרע, נוט' פוטיפר-ע, "פוטיפר" בגי' לשון, שניתוסף לו "ע" לשון".

17) ראה לעיל סימן מט. סא.

לקוטי פירושים

הסוהר, שהוא בטח על רהבים שזהו מצרים, לכן ה' העניש אותו והוא ישב עוד שנתיים בבית האסורים, היות שהוא רצה שזה יהי' בדרך הטבע.

במילא יש כאן ב' ענינים:

(א) זה שהוא ישב בבית הסוהר בגלל פוטיפר.

(ב) ואח"כ, עוד שנתיים ימים שזה הי' עונש מהקב"ה.

ולכן ישנם כאן ב' הענקות, הענקה מפוטיפר על זה שיוסף הי' אצלו עבד, ואח"כ הענקה מה' כי יוסף הי' עוד שנתיים ימים בבית הסוהר בגלל עונש מה' על העדר הבטחון.

והיות שגם העונש של ה' שבא בהעדר הבטחון בא ע"י פוטיפר, שהרי עי"ז שהוא שָׁם את יוסף בבור ואז הי' לו נסיון כזה, ובגלל זה יוסף נענש, ואם לכתחלה פוטיפר לא הי' שָׁם את יוסף בבית הסוהר אז לא הי' מגיע לדבר כזה, נמצא דהעונש של השתי שנים שישב יוסף בבית האסורים — שבא מהקב"ה, הוא בא בהמשך להעשר שנים שישב יוסף בגלל פוטיפר, לכן גם הענקה מהקב"ה ע"י השבעים לשון באה בהמשך לפוטיפר, שזהו פוטיפרע בתוספת אות ע' כנ"ל.

שיחת קודש (הנחה בלתי מוגה) ש"פ ראה מבה"ח וער"ח אלול ה'תשל"ד

18) בראשית מ, כג.

19) ראה בראשית רבה פרשה פט, ג (הובא בפרש"י מ, כג) ח"ל: ויהי מקץ שנתים ימים, על ידי שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי ניתוסף לו שתי שנים שנאמר ויהי מקץ וגו'. (תהלים מ) אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף, ולא פנה אל רהבים ע"י שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי ניתוסף לו שתי פנים. ע"ש. נתוספו לו שתי שנים: כמ"ש פר"א פל"ט, ובתנחומא סוף וישב, ושם"ר ריש פ"ז על שאמר דיבה על יו"ד אחיו נגזר עליו " שנים במאסר אלא שנתוספו לו עוד ב' שנים ועל ידי זה זכה שנתגדל על ידי חלום פרעה. (פירוש מהרז"ו ב"ר שם)

[רהבים זה מצרים כמ"ש (ישעי' ל, ז) ומצרים וגו' לכן קראתי לזאת רהב, פי' מהרז"ו].

כ' אב תשע"ה

בראשית מא, נ – וליוסף ילד שני בנים כמרים תבוא שנת הרעב אשר ילדה לו אסנת בת פוטי פרע כהן און

עא

טעם דבשני רעבון אסור לשמש (תענית יא.), דברית המעור תלוי' בברית הלשון
אמר ריש לקיש אסור לאדם לשמש מטתו בשני רעבון¹ שנא' וליוסף ילד שני
בנים בטרם תבוא שנת הרעב.

תענית יא, א

אסור לשמש מטתו בשני רעבון, דצריך אדם לנהוג צער בעצמו.

רש"י

כי אם אין אכילה בברית הלשון לא צריך להיות אכילה בברית המעור², כי
תשמיש נק' בשם אכילה הלחם אשר הוא אוכל³, והם תלויים זה בזה כדאיתא במס'
קדושין⁴ סוף"ק כמדומה בהמעשה דר' צדוק מאן דעביד הא אכיל הא.
לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר שמות-דברים, עמוד מח

(1) ראה בביאור פרש"י עה"פ בלקוטי שיחות ח"כ פ' מקץ שיחה (א) עמוד 192.

(2) ראה ספר יצירה פרק ו' משנה ז'. ח"ל: "כרת לו ברית בין רגליו והיא המילה, ובין עשר אצבעותיו והיא הלשון". ראה אור התורה ויקרא חלק א' עמוד רב ואילך. אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר זי"ע חלק ב' עמוד שמה. וראה לעיל סימן כח.

(3) בראשית לט, ו – ויעזוב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל וגו'. ופרש"י, כי אם הלחם, היא אשתו אלא שדבר בלשון נקי'.

(4) דף מ' ע"א, ר' צדוק תבעתי' (פרש"י – לזנות) ההיא מטרונתא, אמר לה חלש לי ליבאי ולא מצינא איכא מידי למיכל, אמרה לי' איכא דבר טמא, אמר לה מאי נפקא מינה, דעביד הא אכול הא.

ופירש"י – אמר מאי נפקא מינה, דהא מילתא דלא נזדמן לי אלא מאכל טמא יש לי ללמוד מכאן, דעביד האי הבוכל ארמית ראוי למאכל טמא.

[ראה בביאור הפירוש רש"י לקוטי שיחות חלק כ"ב עמוד 308].

לקוטי פירושים

בראשית מג, מז – וירא יוסף אתם את בנימין ויאמר לאשר על ביתו הבא את האנשים
הביתה וטבח טבח והבן כי אתי יאכלו האנשים בצהרים

ענ

ביאור המדרש "אין והבן אלא שבת", והיתה סעודה השלישית של שבת – שעת רצון –
רעווא דרעוין וכו', והסעודה הי' תיקון למה שמכרוהו שישבו אז לאכול לחם וכו'

ויקחו האנשים וגו' וירא יוסף אתם וגו' והבן ואין והבן אלא שבת, היך מד"א
(שמות טז, ה) והי' ביום הששי והכינו וגו', הדא אמרה ששמר יוסף¹ את השבת
קודם שלא תנתן.

בראשית רבה פרשה צב, ד

ואין והבן אלא שבת, מפורש במקום אחר כי הכנה מקרי מיום אחד לחבירו,
ואין דרך השרים לאכול מאכלים המוכנים מאתמול לכן דריש דקאי על שבת, ועיין
בתנחומא פרשת נשא (כח).

יפה תואר הארוך

דע, שלא רחוק לומר שהסעודה שעשה יוסף לאחיו כמו שאמר וטבח טבח והבן
כי אתי יאכלו האנשים בצהרים

— שזה הי' סעודת שבת שהיא צריכה הכנה כמ"ש² והי' ביום הששי והכינו
כו', (וההכנה הוא ביום הששי בחי' יסוד³ בחי' יוסף), וכמו שמלמדו במדרש רבה
מזה שיוסף שמר את השבת —

היתה הסעודה השלישית של שבת⁴ שהיא בזמן הצהרים זמן המנחה, (כמ"ש⁵
ערב ובקר וצהרים אשיחה כו' שוצהרים⁶ הוא תפלת המנחה), שאז מאיר מצח

(1) ראה ביאור בלקוטי שיחות חלק כ עמוד 200.

(2) שמות טז, ה.

(3) יסוד בחי' יוסף, ראה זהר חלק א' דף נט, ב "יוסף בגין דנטיר לי' לברית זכה דאדקרי צדיק". וראה בתורת
לוי יצחק חידושים וביאורים בש"ס עמוד רנט, ח"ל: "יוסף – יסוד, הי' לו נסיון עם פוטיפר, והנסיון הי' בזנות
שהוא באבר היסוד ע"ש. ובהערות על ספר בראשית עמוד רפד "שיוסף בחי' יסוד מספרו ו' פעמים הוי' כי הוא
המדה השישית". וראה בתורת מנחם התועדויות ה'תש"נ ח"ד שיחות ש"פ בלק עמוד 15 ובהערה 21 ח"ל:
"שיוסף הוא בחי' יסוד דאצילות, שענינו הוא להביא ולהמשיך בחי' אצילות (האבות) בבי"ע.

— ראה ביאורי זוהר יחי כט, ד ואילך. אור התורה יחי תתקצ"א ואילך. תתשכ"א א ואילך. תורת מנחם
— ספר המאמרים מלוקט חלק ד' עמוד קז ואילך. ע"ש".

כ' אב תשע"ה

הרצון דאריך אנפין שבו יסוד דעתיקי, והוא בחי' יוסף כנ"ל⁸, (ויוסף שייך למנחת שבת עת רצון, כי הרי נסתלק⁹ במנחת שבת).

לכן¹⁰ וישא משאת מאת פניו אלהם כו', וישתו וישכרו עמו. אם כי היו כלם נזירים¹¹ מיינ מעת מכירתו, עכ"ז בעת הסעודה שתו וישכרו. הוא ע"ד וכמו האמור במשנת חסידים מס' שארית יום השבת פ"ה מ"ג¹² כי אין קידוש על היין בסעודה זו

(4) בפירוש מהרז"ו (ועוד) על המד"ר מפרש שהסעודה הי' בערב שבת, ולפי פירוש התורת לוי יצחק הסעודה הי' בשבת גופא ורק ההכנה הי' בערב שבת.

ומובן דלפי פירוש התורת לוי יצחק מ"ש "כי אתי יאכלו האנשים בצהרים", וכן מ"ש בפסוק כ"ה "ויכינו את המנחה עד בוא יוסף בצהרים" קאי על "צהרים" של "שבת"**, וא"כ מ"ש בפסוק נ' "הבקר אור והאנשים שלחו" היינו בוקר יום ראשון בשבוע, ולפי"ז סרה כל הקושיות של המפרשים הנ"ל (דהם למדו מהסעודה הי' בערב שבת, ומ"ש "הבקר אור והאנשים שלחו" הי' בשבת בבקר), ומקשים המפרשים "דאריך יוסף ישלח את אחיו בזמן שיחללו את השבת, ואיך שלח יוסף בנו לרדוף אחריהם בשבת, ושאלה על השבטים מטענת חמוריהם שמצוים על שביתת בהמה בשבת וכו'", דלפי המבואר כאן בתורת לוי יצחק מ"ש "הבקר אור והאנשים שלחו" הי' ביום ראשון בבוקר וד"ל.

(*) ראה לקוטי שיחות חלק כ' עמוד 206.

(**) ראה לקוטי שיחות שם הערה 3. וברבינו בחיי וז"ל: והכן, שזמן אותם בערב שבת ליום השבת, כענין שכתוב והי' ביום השישי והכינו וגו', ע"ש.

(5) תהלים נה, יח.

(6) "ערב ובקר וצהרים אשיחה וישמע קולי". וראה ברכות לא, א "יכול יתפלל אדם כל היום כולו, (והגמ' מתרין) "כבר מפורש על ידי דניאל (דניאל ו, יא, ו, יד) "חמנין תלתא וגו'" (ופרש"י: זמנין תלתא, שחרית מנחה וערבית), והגמ' שואל, "יכול יהא כללן בבת אחת" (ופרש"י: יכול יהא כוללן, לשלש תפלות הללו בשעה אחת), והגמ' מתרין, "כבר מפורש ע"י דוד דכתיב ערב ובקר וצהרים וגו'" ע"ש.

זה הוכחה ש"וצהרים" היינו בשעת "מנחה". וכמו"כ כאן דורש "כי אתי יאכלו האנשים בצהרים" היינו בשעת מנחה.

[משא"כ לפרש"י עה"ת (ועיין שפתי חכמים, חתם סופר עה"ת, ועוד) "צהרים" הוא סעודה הראשונה ביום, שהוא שעה ארבע לכל העולם, ולת"כ בשעה שישיית ביום, ע"ש].

(7) עיין באריכות הביאור בפנים בתורת לוי יצחק, דבזמן סעודה שלישית משתכחין כל הדינין והגבורות שלכן אומרים בתפלת מנחה דשבת ואני תפילתי לך ה' עת רצון – חסידים, כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ע"א ובאדרא זוטא דף רפ"ח ע"ב ע"ש.

ועיין ביאור ענין מצח הרצון דאריך אנפין, בתורת חיים שמות – פרשת תצוה – עמוד שנט. שסג. המשך תער"ב חלק ג עמוד אירלח ואילך. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א סימן מד, הערה 2.

(8) עיין בתורת לוי יצחק כאן בעמוד ג.

(9) זוהר ח"ב (פרשת תרומה) דף קנו ע"א וז"ל: "תלתא אינון דאסתלקו מעלמא בהאי זמנא (ג' צדיקים נסתלקו מן העולם בשעת מנחה דשבת), וכלהו כלילין במשה (וכולם כלולים במשה), חד משה נביאה מהימנא עילאה (אחד, משה הנביא הנאמן והנעלה), וחד יוסף הצדיק (ואחד, יוסף הצדיק), וחד דוד מלכא (ואחד, דוד המלך) וכו' ע"ש. ראה טור שולחן-ערוך הלכות שבת סימן רצב. שולחן-ערוך אדמו"ר הזקן שם סיף ה.

(ראה גם ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א סימן קעב. קצב).

(10) בראשית מג, לד.

(11) שבת קלט, א. "מיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין דכתיב ולקדקד נזיר אחיו, ר' יוסי בר' חנינא אמר אף הם לא טעמו טעם יין דכתיב וישתו וישכרו עמו, מכלל דעד האידינא לא".

(12) וז"ל: [בסעודות שלישית] "ויבצע על דרך האמור בסעודות אחרות כי אין קידוש על היין בסעודה זו, שז"א אוכל מעתיקא, מפני שאין שם דינין הרמוזים ליין, ואפילו מין המשמח שבבינה וכו'", ע"ש.

לקוטי פירושים

שז"א אוכל מעתיקא מפני שאין שם דינין הרומזים ליינ ואפילו מיין המשמח דבינה, ועיין בזוה"ק פרשת נשא בפרשת נזיר¹³ דף קכ"ז ע"א ע"ש.

וי"ל שהאכילה דהסעודה הזאת שהיא במנחת שבת, היתה תיקון למה שמכרוהו ושישבו אז לאכל לחם כמ"ש¹⁴ וישבו לאכל לחם, שכנראה הי' זה בזמן המנחה, כי הרי בבוא יוסף אליהם כתיב¹⁵ הנה בעל החלמות הלזה בא, ובמסרה ב' בספרא, והוא הלזה האמור ביצחק מי האיש הלזה, ודין, הנה כשם שביצחק הי' זה בזמן תפלת המנחה דחול, כמו שכתוב¹⁶ ויצא יצחק לשוח שקאי על תפלת המנחה¹⁷, כמו כן כאן הלזה בא הוא בזמן המנחה דחול, שאז הוא זמן תוקף¹⁸ הדינין ביותר. זהו שאז השליכו לבור, וישבו לאכל לחם ומכרוהו.

והתיקון לזה הי' בהאכילת לחם דעתה ביחד עם יוסף בסעודה שלישית דשבת, שאז הוא עת רצון שכל הדינים נכפים ומשתככים וכמובן.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד ה

ומבאר כאן דקודם היו השכטים ויוסף בחי' "נזירים" שהם מובדלים מיין – בחי' גבורות, משא"כ בזמן מנחה דשבת, דאז אין היין מבחי' גבורות, אז "ישתו וישכרו עמו".

(13) ח"ל: עובדא דא (מעשה זו של פרישת הנזיר), ומלה דא (דבר זה של איסור שתיית יין) רוא עילא הוא (הוא סוד גדול), לאתפרשא מן דינא בכלא וכו' (להבדל ולהתרחק מכל בחינת הדינים), ...תא חזי, דהכי אוליפנא מספרא דרב המנונא סבא (בא וראה, כי כך למדתי מספרו של רב המנונא סבא), והכי הוא (וכך הוא הדבר), כתיב "גדל פרע שער ראשו" (היינו) בעי דיתרבי שער ריש' ודיקנ' (הנזיר צריך לגדל ראשו וחקנו), ויתפרש מיין ושכר וענבים (ויפרש עצמו מיין שכר וענבים), בגין דכלהו סטר שמאלא כו' (לפי שכולם הם מצד הגבורה שבשמאל, וצריך להזהר שלא לעורר דין במקום רחמים, ומפרש דבריו כי) יין, אימא עילאה וכו' (יין הוא מצד הבינה שבה שורה הדינים)...

ורוא דמלה (שופטים יג, ה) נזיר אלקים אקרי (הנזיר נקרא נזיר אלקים, להורות שהוא מובדל מן הדינים, בחי' אלקים), ולא נזיר הוי' (ואינו נקרא נזיר הוי' שהיא רחמים), פריש מדינא כלא (כי הוא פרוש מכל מציאות הדינים לפי שהנזיר הוא תכלית הרחמים).

(14) בראשית לו, כה.

(15) שם לו, יט.

(16) שם כד, סג.

(17) ברכות כו, ב. יצחק תקן תפלת מנחה שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ואין שיחה אלא תפלה שנאמר (תהלים קב, א) תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפוך שיחו, ע"ש.

(18) ראה תענית כט, א "ותשיע' סמוך לחשכה" נשרף הבית המקדש. וראה גם זהר חלק א דף רכט, ב. שם חלק ג – אדרא רבא – דף כט, א. (מובא בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א סימן קע. קעו הערה 3. וראה שם גם סימן קסט. קעא. קעב. קעג. קעד).

כ' אב תשע"ה

בראשית מו, כח – ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה

קיד

רמז בגי' ד"יעקב לא מת", דהוא בחיים (תענית ה, ב)

אמרו חז"ל¹ יעקב לא מת.

יעקב עם חיים², בגימטריא ויחי יעקב³ עם מספר חיים³ הכתוב בפסוק ראשון דפרשת ויחי.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד שלא

(1) תענית ה, ב.

(2) פירוש: יעקב (בגי' 172), + חיים (68) = 250, וכן תיבות ויחי (34), + יעקב (173), + חיים (34) = 250.

(3) פירוש: דחושבין בגימטריא התיבות בפסוק כך: ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהיו ימי יעקב שני חייו וגו', היינו רק תיבות אלו "ויחי יעקב... חיו" – השני פעמים הנזכר בפסוק ענין ותיבות "חיים" – דיעקב לא מת.

ויש לומר, דמתורץ בזה שאלת המפרשים, כפל לשון הפסוק, דהפסוק מתחיל "ויחי יעקב" וא"כ למה כתוב עוד הפעם תיבת "שני חייו" כמ"ש "ויהי ימי יעקב שני חייו", דהתורה רוצה לרמז בגימטריא דיעקב לא מת דהוא בחיים ד"ל.

לקוטי פירושים

* * *

אמר⁴ ר' יוחנן יעקב אבינו לא מת.

והנה יעקב הוא בחי⁵ תפארת, הבריה⁶ התיכון – קו האמצעי – אמת.

מדתו של יעקב הוא⁷ אמת כמ"ש⁸ תתן אמת ליעקב.

אמת ליעקב הוא תיבות יעקב לא מת.

זהו שכתוב⁹ מקומך אל תנח ר"ת אמת בחי' תפארת.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד ז

(4) תענית ה, ב.

(5) ראה זהר חלק א' דף קנז, ב. חלק ג' דף שב, א. לקוטי תורה פרשת ואתחנן ה, ב.

(6) בריח התיכון: לשון זה מקורו מהנאמר גבי בריחי קרשי המשכן, שהבריחים העליונים והתחתונים היו עשויים משתי חתיכות, כל בריח הגיע רק עד חצי הכותל (רש"י תרומה כו, כו), משא"כ "הבריה התיכון גר' מבריה מן הקצה אל הקצה" (שם, כח).

והענין ע"ד הסוד: "בריה התיכון" (האמצעי) קאי על מידת הרחמים, שהיא ספירת התפארת, שב"קו האמצעי", כידוע שחסד (אהבה) הוא בימין, גבורה (יראה) בשמאל, והתפארת (רחמים) "גופא", באמצע (תקוני זהר בהקדמה); ומעלת מידת הרחמים שב"קו האמצעי" היא, שמבריה מן הקצה אל הקצה, מקצה היותר עליון לקצה היותר תחתון (ראה ד"ה כנשר יעיר קנו תרע"ח לאדמו"ר הרש"ב).

ראה גם אור התורה פרשת ויצא עמוד ריג, ב ואילך. פרשת תרומה עמוד א'תקלב. דברים עמוד לו ואילך.

(7) ראה תניא סוף פרק יג.

(8) מיכה ז, כ.

(9) קהלת י, ד.

כ' אב תשע"ה

בראשית ממ, יד – יששכר חמר גרם רבין בין המשפטים.
וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסכל ויהי למס עבד

קמזט

רמז בפ', למארז"ל (חגיגה ט:): "עובד אלקים שונה פרקו מאה ואחת פעמים", וזהו "למ"ס
(בג"מ מאה) עובד" וכו'

מאי דכתיב (מלאכי ג, יח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים
לאשר לא עבדו, היינו צדיק היינו עובדי אלקים, היינו רשע היינו אשר לא עבדו,
א"ל עבדו ולא עבדו תרוייהו צדיקי גמורי ניהו, ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים
לשונה פרקו מאה ואחד.

א"ל ומשום חד זימנא קרי ליה לא עבדו, א"ל אין צא ולמד משוק של חמרין,
עשרה פרסי בזוזא, חד עשר פרסי בתרי זוזי.

חגיגה ט:

היינו צדיק היינו עובד אלקים, מי הוא צדיק ומי הוא עובד אלקים הלא אחד
הוא.

אינו דומה שונה פרקו כו', אע"פ ששניהן צדיקים לא עבדוהו בשוה שזה
עבדו יותר.

עשרה פרסי, ישכיר לך אדם חמורו בזוז אחד שכבר נהגו כן, ואם תאמר לו
לילך פרסה יותר ישאלך שני זוזים.

רש"י

לקוטי פירושים

מאה פעמים: כמו שכתוב ביששכר שהיו עוסקים¹ בתורה ויהי² למס. מ"ס מספרו מאה³. ועיין בע"ח שער הזיווגים פ"ו.

ואחר כך כתיב עובד, הוא מה שהיו שונים ק"א פעמים כמו עובד אלקים. ויששכר נמשל לחמור כמו שכתוב יששכר חמור גרם (כי לימוד התורה צריך להיות כחמור למשאו), זהו המשל משוק של חמרים וכו'.

עובד אלקים, שם אלקים הוא גבורות, ועובד אלקים הוא שמתקן וממתיק את הגבורות⁴.

לקוטי לוי יצחק, הערות לתניא פרק ט"ו עמוד ג

(1) ראה רש"י בראשית מט, יד. טו. יששכר חמור גרם, ופרש"י: חמור בעל עצמות, סובל גרם תורה כחמור חזק שמטענין אותו עול תורה משא כבד. ויט שכמו לסבול, עול תורה.

במדבר ז, יט. [פרש"י: בשביל שני דברים זכה – יששכר – להקריב שני לשבטים אחת שהיו יודעים בתורה שנא' (דה"א יב, לג) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים]. [וראה גם לעיל סימן קמו. קמז. קמח].

(2) להעיר מפירוש הזהר ע"ה פ' (פרשת ויחי דף רמב, ב) ח"ל: וירא מנוחה כי טוב, דא תורה שבכתב (זו היא התורה שבכתב שהיא אורו של עולם שנאמר וירא אלהי"ם את האור כי טוב), ואת הארץ כי נעמה, דא תורה שבעל פה (זו היא תורה שבעל פה שהיא המנעמת את התורה שבכתב), ויט שכמו לסבול (פירוש) למסכל עולא דאורייתא ולדבקה בה יומי ולילי לסבול את עולה של תורה ולדבקה בה יומם ולילה, ויהי למס עובר (פירוש) למהוי פלח לקדש אברך הוא ולאתדבקא ב' (לעבוד להקב"ה ולהתדבק בו) ולאתשא גרמי' בה (ולהתיש את כחו מרוב עסקו ועמלו בתורה), ע"ש.

(3) ח"ל: שר של שכחה נקרא מ"ס... זהו סוד שארז"ל (חגיגה ט:): אינו דומה שונה פרקו ק' פעמים לשונה פרקו ק"א פעמים, לפי שעד ק' פעמים יש לו שליטה כמנין מ"ס ולא יותר ע"ש.

וראה אור התורה נ"ך עמוד תקלג-ד ח"ל: כבי"ק פרשת ואתחנן ע"פ פן תשכח את הדברים כתב, כשתסתכל במלת זכר* ובמלת שכח תמצא מספר ק"א ביניהם, והרצת לבטל השכחה יחזור על למודו ק"א פעמים כו' כי בכל פעם שיחזור הוא מחסר ומחליט שכח א' מכחותיו (של מלאך הממונה על השכחה) וכשחזר ק"א פעמים החליש כל כחותיו היתירים ונכנס תח"י המלאך הממונה על הזכרון כו' עכ"ל. ועמ"ש מענין שכחה חכרון ע"פ ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחוהו. ע"ש.

וראה הביאור באור התורה פרשת עקב עמוד תרט"ו בענין "סם חיים".

(* פירוש: זכר (בג' 227) שכח (328), והחילוק ביניהם 328 – 227 = 101, מספר קא.

(4) פירוש: לתקן ההסתרה וההעלם הנמשך משם "אלקים" שהוא בחי' גבורות, שלא יהי' מסתיר ומעלים.

בראשית ממ, כד – ותשב באיתן קשתו ויפזו זרעי ידיו מידי אביר יעקב משם רעה אבן ישראל

קנו

ביאור המשנה (כלים פי"ז, ה), דר"מ – מלשון אור בחי' "חסד", ר' יוחנן בן גורי – מלשון אש בחי' "גבורה", ו"רבי עקיבא" אותיות "אביר יעקב" בחי' "תפארת"

[הקדמה: משנתינו דן בדיני כלים המקבלים טומאה, דרך כלי שְלֵם מקבל טומאה, ואם הכלי ניקב – נעשה חור – טהור דנתבטל שם כלי עליו, והשיעור של הנקב הוא כמוציא רמון (ויש מחלוקת באיזה סוג רמון עסקינו), שפְּרִי רמון יכול לצאת ע"י הנקב בהכלי. וכן דין שיש סוג במיני רמונים הנק' "רמוני בדאן" והם גדולים וחשובים, והכלל הוא שכל דבר החשוב אינו בטל אפי' באלף, ואם נתערב "רמון בדאן" של ערלה או של כלאי הכרם אפי' באלף אינו בטל.]

הרמון¹ שאמרו – לא קטן ולא גדול, אלא בינוני. ולמה הזכירו רמוני בדאן? שיהיו מקדשין כל שהן; דברי רבי מאיר. רבי יוחנן בן גורי אומר: לשער בהן את הכלים. רבי עקיבא אומר: לכך ולכך הזכרו: לשער בהן את הכלים ויהיו מקדשין כל שהן.

כלים פרק יז משנה ה

הרמון שאמרו, דכלי שניקב במוציא רמון טהור.

ולמה הזכירו רמוני בדאן, כיון שאין משערין בהן אלא ברמון בינוני.

שיהיו מקדשים בהן, שאם אחד מרמוני בדאן של ערלה או של כלאי הכרם נתערב עם אלף רמונים של היתר, נתקדשו כולן ונאסרו. משא"כ ברמונים של שאר מקומות. בדאן, שם מקום.

לשער בו את הכלים, קסבר דמוציא רמון דכלים, ברמוני בדאן משערין.

פירוש הרע"ב

1) הרמון שאמרו (כלי שניקב במוציא רמון טהור), לא קטן ולא גדול אלא בינוני (אין משערים לא ברימון קטן ולא ברימון גדול, אלא ברימון בינוני), ולמה הזכירו (לענין מה הזכירו על ידי החכמים), רמוני בדאן (רימונים מבדאן [והוא מקום בארץ הכותים])?, שיהיו מקדשין כל שהן (שאם רמון אחד מרימוני בדאן של ערלה וכלאי הכרם נתערב ברימונים הרבה של היתר, ואפילו באלף, הרי הוא אוסר בהנאה את כולם, שהואיל ורימוני בדאן גדולים וחשובים, אפילו אחד באלף אינו בטל, מה שאין כן רימוני ערלה אחרים שבטלים באחד ומאתיים – עיין ערלה פרק ג, ז), דברי רבי מאיר.

רבי יוחנן בן גורי אומר: לשער בהן את הכלים (שאם ניקבו נקב כמוציא רמון בדאן, טהורים), רבי עקיבא אומר: לכך ולכך הזכרו, לשער בהן את הכלים (שכלים שניקבו אינם טהורים אלא בנקב המוציא רימון בדאן), ויהיו מקדשין כל שהן (שרימוני בדאן של ערלה יהיו אוסרים תערובתם בכל שהוא). משניות קהתי

לקוטי פירושים

הנה² ר' מאיר ששמו הוא מלשון³ אור הוא בחי' חסדים⁴ בכלל, שחסד הוא בחי' אור הנברא ביום⁵ ראשון שלגד מדת החסד, והוא ע"ד כמו בחי' אוריאל המלאך דחסד, גי' אברהם.

(2) מבאר כאן כמה שאלות ודיוקים בהמשנה:

(א) מה הטעם (הפנימי) ד"רבי מאיר" דוקא סובר דהדין דנזכרו רמוני בדאן הוא בשייכות שיהא מקדשן בכל שהוא?, ומה הטעם ד"ר יוחנן בן נורי" דוקא סובר שנזכר בשייכות לשער בהן את הכלים?, ומה הטעם ד"רבי עקיבא" דוקא סובר כשניהם?

(ב) מהו הקשר והשייכות:

דר' מאיר הוא להקל, דסובר, דר' רמוני בדאן – דהם חשובים – דאינם בטלים אפי' באלף, וכולם נתקדשו, משא"כ שאר כל הרמונים בטלים, דהיינו להקל?
ור' יוחנן בן נורי להחמיר, דבשאר כל הרמונים, אם ניקב הכלי בשיעורין הכלים עדיין טמאים – להחמיר, ורק רימון בדאן אינו טמא הכלי, דהוי כנשבר, ומאי טעמא ריב"ן הוא להחמיר?
וטעם שר"ע הוא להקל ולהחמיר ביחד?

(ג) בדברי ר"ע, מהו כפל הלשון, מתחלה אומר "לכך ולכך הזכור", ואח"כ מפרט "לשער בהן את הכלים, ויהיו מקדשין כל שהן", הרי יכול רק לומר "לכך ולכך הזכור" או רק "לשער בהן את הכלים ויהיו מקדשין כל שהן", למה מאריך ואומר פעמיים אותו דבר?

(ד) בדברי ר"ע, מתחלה אומר "לשער בהן את הכלים", ואח"כ "יהיו מקדשין כל שהן", למה מהפך הסדר, דהרי קודם במשנה כתוב מתחלה דברי ר"מ "שהיו מקדשין כל שהן" ואח"כ דברי ריב"ן "לשער בהן את הכלים", וא"כ למה משנה הסדר?
וע"ז מבאר:

(3) ראה לעיל סימן ט, ח"ל: "רבי מאיר שמו מאיר מלשון אור, ובתורתו של רבי מאיר ה' כתוב כתנות אור בא'". (בראשית רבה פ"כ, יב) "ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, בתורתו של רבי מאיר כתוב אור באלף וכו'".

ובעירובין יג, ב "תנא לא רבי מאיר שמו אלא רבי נהוראי שמו ולמה נקרא שמו ר"מ שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה... נהוראי שמו שמנהיר עיני חכמים בהלכה", ע"ש.

ראה גם לקוטי שיחות חלק כד עמוד 58 הערה 15. תורת מנחם התוועדות ה'תשנ"א ח"א עמוד 19. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א' סימן כט ר"מ בגי' נ"ר. לעיל סימן סג, בביאור הסיפור עם "רבי מאיר" בפסוק "וירא אלקים את האור כי טוב".

(4) ראה זהר הקדוש פרשת תולדות דף קמ"א סוע"ב ח"ל: אמר רבי שמעון (כתיב) ויקרא אלהי"ם לאור יום ולחשך קרא לילה. . ותא חזי (ובא וראה הטעם, למה) לא זכה יצחק להיות כאברהם דלא סמו עיניו ולא כהו (הלא יצחק ה' עולה תמימה והי' ראוי לפי צדקתו שלא תכהין עיניו), אבל רוא עלאה איהו הכא רוא דמהימנותא כמה דאתמר (אבל סוד עליון יש כאן בסוד האמונה כמו שלמדנו ענין זה ממעשה בראשית), דכתיב ויקרא אלהי"ם לאור יום, דא אברהם דאיהו נהורא דימא (אור היום הוא אברהם לפי שהוא מדת החסד הנקרא אור היום), ונהורא דילי' אויל ונהיר ואתתקף בתקונא דיומא (ואור שלו הולך ומאיר ומתחזק יותר בתקון של כל יום ויום, ר"ל שאור החסד של יום הראשון מתפשט ומאיר בכל ששת ימי בראשית), ובגין כך ולכן מה כתיב ואברהם זקן בא בימים (פירוש) באינן נהורין דנהרין (שמדת החסד של אברהם בא והאיר באותם האורות של הו"ק), ואיהו סיב, כדן אויל ונהיר (פי' אפילו שנעשה זקן עכ"ז ה' הולך ומאיר במדת החסד שלו), כד"א (משלי ד, יח) הולך ואור עד נכון היום (פי' מדת החסד שהוא אור היום הולך ומאיר בכל פעם יותר עד נכון היום, כך אברהם כל מה שהי' הולך ומזקין ה' אור החסד שבו מתרבה ומתפשט יותר), ובגין כך (ולכן עליו נאמר) ויקרא אלהי"ם לאור יום (פי' לאור שהוא החסד קרא יום, כי כמו שהיום מתרבה ומתגדל כך מתרבה ומתגדל אור החסד של אברהם). ומ"ש ולחשך קרא לילה, דא יצחק (חשך נקרא יצחק בסוד מדת הגבורה), ואיהו אויל לקבלא ליליא בגי' (שהיא הולכת לקבל בתוכה לילה), ע"ש. ועיין ילקוט לוי יצחק ח"א סימן פד.

כ' אב תשע"ה

ור' יוחנן בן נורי שהוא בחי' נורי דהיינו נור ואש הוא בחי' גבורות בכלל, שהם בחי' אש, והוא ע"ד כמו המלאך נוריאל, ועיין בקהלת יעקב⁷ מע' נוריאל ב', שהוא אוריאל, כשנוטה לחסד נק' אוריאל, וכשנוטה לגבורה נק' נוריאל ע"ש.

ור' עקיבא שהוא ע"ד בחי' ⁸יעקב, כי אבי"ר יעקב"ב הוא אותיות רב"י עקיב"א, הוא קו⁹ האמצעי.

זהו:

שרבי מאיר ס"ל שהזכרו שיהא מקדשין בכל שהן, קדש הוא מצד קו הימין, כי קדושה כתיב¹⁰ ככהנים שהם בחי' ¹¹ימין חסדים¹².

(5) בראשית א, ג. ראה תניא – שער היחוד והאמונה פרק ו. תורת חיים בראשית ח, ג. אור התורה ואתחנן עמוד רט-י.

(6) אוריא"ל בגי' 248, וכן אברהם (248). ואברהם בחי' חסד:

(7) ח"ל: נוריאל ב'. נוריאל הוא בחינת אוריאל, וכשנוטה לחסד נקרא אוריאל, וכשנוטה לגבורה נקרא נוריאל, ע"ש.

(8) ר' עקיבא ע"ד בחי' יעקב: מבאר דר' עקיבא הוא בחי' יעקב – קו האמצעי "תפארת". ש"ק האמצעי – תפארת הוא כולל ב' הקצוות דחסד וגבורה (ראה הערה 9), וכן ר"ע כולל ב' השיטות דר"מ ור' יוחנן בן נורי.

ובקשר דר' "עקיבא" ו"יעקב", הנה בכתבי המחבר ובמפרשים הוא מרויח בכמה פרטים, והם:

(א) בהשם "עקיבא" יש אותיות "יעקב".

(ב) "אביר יעקב" הוא אותיות "רבי עקיבא".

(ג) יעקב אשתו שם "רחל", כן ר' עקיבא אשתו שם "רחל" (לקו"ת מהארז"ל פ' ויחי).

(ד) ליעקב ב' נשים, לר"ע ב' נשים: (א) רחל, (ב) ואשת טורנוסרופוס שנתגיירה (הרמ"ע מפאנו גלגלי נשמות אות כ. סדר הדורות ערך ר"ע).

(ה) מ"ש ביעקב (בראשית לה, א) "יעקב קום עלה בית אל" ר"ת "עקיבא" (שם).

(ו) יעקב רועה צאן חמיו, כן רבי עקיבא רועה צאן כלבא שבוע (כתובות סג, ב).

(ז) יעקב ידו אוחזת בעקב עשו, להוציא ממנו ניצוצין, עד"ז ר"ע ה' בן גרים ועלה לסטרא דקדושה. (תורת לוי יצחק עמוד רכא).

(ח) בכתבי האריז"ל ר"ע ה' גלגול יעקב (קהלת יעקב ערך עקיבא).

(ט) ר"ע נתעלה ע"י אשתו רחל, וכן יעקב אמר "מתה עלי רחל" (תורת לוי יצחק עמוד שכח).

(י) יעקב בעת הסתלקותו, אמרו בניו לו "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" (פסחים נו, א), כן ר"ע בעת מיתו "יצאה נשמתו באחד" (ברכות סא, ב).

וראה ילקוט ראובני פרשת וישב (ע"פ וישלחו מעמק חברון) ד"ה סוד כוונת רבי עקיבא.

(9) ראה ביאורי זוהר לאדמו"ר האמצעי פרשת ויחי עמוד כט, ג ח"ל: כל עיקר בחינת יעקב הוא בבחינת קו האמצעי שנקרא בריח התיכון המבריק כו' שהוא בחינת תפארת דז"א כידוע, דהיינו בבחינת ההתכללות מחו"ג דוקא שזהו עיקר ענין התפארת כאשר יש כמה גוונים שונים הפכיים יחידו מעורבים, ולא כאשר אין רק גוון אחד אדום או לבן שאין זה תפארת כלל כידוע, ובחי' ההתכללות מאדום ולבן הוא בחינת התכללות מחו"ג כנודע, והו' שיעקב נקרא בחיר שבאבות כי בחינת אברהם הוא רק בבחינת החסד בלבד ובחי' יצחק רק במדת הפחד ואין שם בחינת תפארת כו' אבל בחינת יעקב כלול משניהם וכמ"ש אלקי אבי אברהם ופחד יצחק ה' לי שכולים בו אור חסד דאברהם ופחד יצחק, וע"כ נק' בריח התיכון כו' שכולל ב' הקוין דימין ושמאל והוא עיקר בחינת התפארת, ח"ש ישראל אשר בך אתפאר כו' דוקא אתפאר בבחינת התפארת, ע"ש.

(10) ויקרא כא, ו ח. ועוד.

לקוטי פירושים

(כי תקדש¹³ האמור בכלאי הכרם נלמד מקדש האמור בקדשים שהוא אסור בהנאה, ועיין בקדושין דף נ"ו¹⁴ ע"ב, ובילקוט פרשת¹⁵ תצא רמז תתק"ל).

ודעת רבי יוחנן בן נורי לשער בהן את הכלים. כלים הם משמאל בחי' גבורות, ועיין בתניא חלק ב'¹⁶ סוף פרק ד. וכן שיעור ומדה הוא מצד הגבורות, כי מצד חסד גדולה הוא התפשטות בלי גבול.

ודעת רבי מאיר הוא¹⁷ להקל ששאר רמונים אינם אוסרים, רק רמוני בדאן.

ודעת רבי יוחנן בן נורי הוא להחמיר שבנקב כמוציא שאר רמון לא נטרה הכלי, רק בנקב כמוציא רמון בדאן.

כולא, הוא מצד החסדים.

וחומרא, הוא מצד הגבורות.

ודעת רבי עקיבא לכך ולכך, כי הוא בחי' קו האמצעי¹⁸ הנוטה לחסד ולגבורה יחדו, לכן ס"ל לכך ולכך.

אמנם¹⁹ כפל הדברים מה שאומר מתחלה סתם לכך ולכך, ואח"כ פירש לשער בהן את הכלים ושיהו מקדשין בכל שהן. וגם לכאורה הול"ל שיהא מקדשין בכל

(11) כהנים בחי' ימין: ראה תניא פרק נ', מובא לעיל סימן א הערה 9. ביאורי זוהר להצמח צדק עמוד קיד דקו הימין הוא חכמה חסד נצח, כהן גדול – חכמה, סגן כה"ג – חסד, כהן הדיוט – נצח.

(12) ראה לקוטי שיחות חלק כז עמוד 89. ועוד.

(13) דברים כב, ט. "לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש המלאה". וכוונתו לשאול ולהקשות, דהא דאמרין ד"קדוש" ו"קדושה" הוא מצד ה"ימין", הרי זה בקדושת הכהנים, אבל כאן בהמשנה מדובר באיסור ערלה, ומהו ההוכחה דהוא ג"כ בקו הימין חסד, ועי' מתוך דהרי האיסור הנאה בכלאי הכרם שכתוב ב'פ' הלשון "פן תקדש" לומדים מ"קדש" (ראה הערה 14, 15), הרי רואים דלומדים קדש באיסור, מ"מקדש לה", וכמו כן כאן הלשון במשנה "שיהא מקדשין בכל שהן" הוא לשון קדש שהוא בקו הימין וד"ל.

(14) במשנה שם: "המקדש בערלה בכלאי הכרם", ובגמרא: בכלאי הכרם מגלן (ופרש"י: מגלן, שאסורה בהנאה), אמר קרא פן תקדש – פן יהי קדש". נוכחו דאסור ליהנות ממה שקדוש לה', כן אסור כלאי הכרם ע"ש.

(15) ילקוט שמעוני סוף רמז תתקל ח"ל: ומנין לכלאי הכרם שאסור בהנאה, נאמר כאן קדש ונאמר להן קדש, מה להלן איסור הנאה אף כאן איסור הנאה, ע"ש.

(16) ח"ל: והנה בחי' הצמצום והסתירה החיות נקרא בשם כלים והחיות עצמו נקרא בשם אור שכתו שהכלי מכסה על מה שבתוכו כך בחי' הצמצום מכסה ומסתיר האור והחיות השופע והכלים הן הן האותיות ששרשן ה' אותיות מנצפ"ך שהן ה' גבורות המחלקות ומפרידות ההבל והקול בה' מוצאות הפה להתהוות כ"ב אותיות.

(17) מבאר דר"מ בחי' חסד להקל, ובי"ב בחי' גבורה הוא להחמיר, ראה עד"ז בנוגע בית שמאי ובית הלל. תורת מנחם התוועדיות ה'תשנ"א חלק ג עמוד 278 ואילך. לקוטי תורה שיר השירים עמוד מח, ג. ועוד.

(18) ר"ע בחי' תפארת שהוא שילוב דחסד וגבורה ביחד, ולכן סבירא ל' שהדין "רמון בדאן" הוא הן להקל (חסד) כר"מ, והן להחמיר (גבורה) כריב"ג, וזהו "לכך ולכך".

(19) מתוך כאן שאלה ג' ושאלה ד' (לעיל הערה 2), דאחר ההסבר וההנחה דר"ע הוא בחי' "תפארת", שהוא שילוב בין חסד וגבורה, בזה יוסבר כפל הלשון במשנה, דההתחברות והשילוב דחסד וגבורה הוא בב' אופנים, וכנגד שני האופנים הוא ה"כפל" בלשון המשנה, ויבואר גם למה משנה הסדר, כדלקמן.

שהן ולשער בהן את הכלים, כי הרי מתחלה נשנה במשנה הדעה דמקדשין בכל שהן, ואח"כ הדעה לשער בהן את הכלים.

י"ל, כי הנה קו האמצעי המחבר חסד וגבורה יחדו יש בזה ב' אופנים:

א) אם שהוא כוללם יחדו, עכ"ז קדם בו חסד, ונוטה יותר לחסד מלגבורה, וכמו בהג"י²⁰ הדסים שבלולב הרומזים על חג"ת, ההדס האמצעי הרומז על תפארת הוא נוטה²¹ יותר לימין מלשמאל, וכן²² לבית יעקב אשר פדה את אברהם, שיעקב – תפארת, יותר שייך לאברהם – חסד, מליצחק – גבורה. וכן בפרשת ויצא כתיב ביעקב על אברהם²⁴ אביך, ועל יצחק לא כתיב אביך, וכן בהב' שמות²⁵ הוי' אד' הרומזים על חסד ודין, שבתפארת משולבים יחדו, הוא שילוב אד' בהוי' שקודמין האותיות דשם הוי' להאותיות דשם אד'.

(20) ראה פרי עץ חיים שער הלולב פרק א.

(21) ראה סידור עם דא"ח עמוד ריד "דיני לולב", ח"ל: "יהיו ג' הדסים אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד באמצע השדרה נוטה קצת לימין". (פע"ח שם)

(22) ישע"י כט, כב.

(23) יצחק – גבורה: ראה פרדס (שער כג) הכינויים פרק ד. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות התורה חלק ב' עמוד תקפ, ובהנשמן שם. תורת חיים בראשית עמוד קמז, ג. ד. לקוטי שיחות חלק ה' עמוד 357 ואילך. חלק כ' עמוד 101 ואילך.

(24) פרק כח פסוק יג "והנה ה' נצב עליו ויאמר אני אני אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק וגו'", והמפרשים מקשים הרי יצחק הוא אביו של יעקב, והי' צ"ל "אלקי אברהם ואלקי יצחק אביך", למה כתוב "אביך" באברהם דוקא.

ועיין גם לקוטי לוי יצחק הערות לזהר בראשית עמוד קלב ח"ל: יעקב מתייחס לאברהם ביחוד, שהוא לו לבן ואברהם לו לאב כמ"ש (בראשית כח, יג) אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק, שעל אברהם – חסד אמר אביך, דיעקב – תפארת, ולא על יצחק גבורה, כי תפארת נוטה ומתייחס לחסד, כי פעולת התפארת הוא לרחם כמו פעולת החסד, וכתיב (ישע"י כט, כב) ליעקב אשר פדה את אברהם, ע"כ יעקב תפארת הנוטה ושייך לחסד, ע"ש. ראה גם ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א סימן סב. עט. קטז. קכג. ר. רא הערה 21.

(25) ראה תניא – שער היחוד והאמונה פרק ז ח"ל: מ"ש בזהר הקדוש דפסוק שמע ישראל הוא יחודא עילאה וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הוא יחודא תתאה... כי הנה סיבת וטעם הצמצום וההסתתר הזה שהסתיר והעלים הקדוש ברוך הוא את החיות של העולם כדי שיהיה העולם נראה דבר נפרד בפני עצמו, הנה הוא ידוע לכל כי תכלית בריאת העולם הוא בשביל התגלות מלכותו יתברך דאין מלך בלא עם פ"י עם מלשון עוממות שהם דברים נפרדים חורים ורחוקים ממעלת המלך כי אילו אפילו היו לו בנים רבים מאד לא שייך שם מלוכה עליהם וכן אפילו על שרים לבדם רק ברוב עם דווקא הדרת מלך ושם המורה על מדת מלכותו יתברך הוא שם אדנות כי הוא אדון כל הארץ...

לפי שמדת מלכותו ית' מיוחדת במהותו ועצמותו ית' בתכלית היחוד כמו שיתבאר הלכך גם בחי' המקום והזמן בטיילים במציאות ממש לגבי מהותו ועצמותו ית' כביטול אור השמש בשמש זהו שילוב שם אדנות בשם הוי"ה כי שם הוי"ה מורה שהוא למעלה מן הזמן שהוא היה הוה ויהיה ברגע א' כמ"ש [בר"מ פרשת פנחס] וכן למעלה מבחי' מקום כי הוא מהוה תמיד את כל בחי' המקום כולו מלמעלה עד למטה ולד' סטריין.

והנה אף על פי שהוא ית' למעלה מהמקום והזמן אף על פי כן הוא נמצא גם למטה במקום חמין דהיינו שמתייחד במדת מלכותו שממנה נמשך ותתוהוה המקום והזמן זהו יחודא תתאה [שילוב הוי"ה באדנות ב"ה] דהיינו שמהותו ועצמותו יתברך הנקרא בשם אין סוף ברוך הוא מלא את כל הארץ ממש בזמן ומקום, ע"ש.

ראה עוד בזה לקוטי תורה דרושים לשבת שובה סה, ד. ספר המאמרים ה'תרנ"ט (הוצאת קה"ת תשע"א) סוף עמוד פו. ועוד.

לקוטי פירושים

(ב) ולפעמים תפארת נוטה יותר לגבורה מלחסד, היינו שגבורה קדמה בו לחסד, וכמו רחמים²⁶ שקאי על תפארת, מתחלה הוא ר"ח²⁷ מספר יצחק – גבורה, ואח"כ מ"ם חסד דאברהם, ועיין במאו"א²⁸ מע' רחמים ע"ש. ובשילוב הוי' אד' הוא שילוב הוי' באד', שהאותיות דשם אד' קודמין להאותיות דשם הוי'.

והיינו מה שיעקב תפארת²⁹ מספרו ב' פעמים הוי' אד'. מה שהוא ב' פעמים הוא ב' השילובים הנ"ל.

ולכן ר' עקיבא שהוא ע"ד יעקב קו האמצעי, ויש בו אותיות יעקב ב' פעמים הוי' אד', אומר:

מתחלה, לכך ולכך, היינו לכך דחסד כדעת רבי מאיר, ולכך דגבורה כדעת רבי יוחנן בן נורי, שקדם חסד.

ואח"כ, לשער בהן את הכלים כדעת ריב"ז – גבורה, ושיהא מקדשין בכל שהן כדעת ר"מ – חסד, שקדם גבורה³⁰.

מתורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד שיג

26) ראה לקוטי שיחות חלק יב עמוד 64-65.

27) פירוש: תיבת "רחמים" הוא נוט', אותיות "רח" (208) בגימטריא יצחק – גבורות, ואותיות "מים" הוא חסד מרמזו על אברהם, דיעקב בחי' רחמים ותפארת והוא מיזוג ושילוב של חסד וגבורה.

28) ח"ל: רחמים בתפארת כולל בו חסד גבורה, ר"ח יצחק, מ"ם חס"ד.

29) יעקב בגי' 182, וכן שם הוי' (26) + אדנ"י (65) בגי' 91, צא. וב' פעמים צ"א $(2 \times 91) = 182$, מספר "יעקב", זהו שהגימטריא ד"יעקב" בחי' תפארת הוא פעמיים שמות הוי' אדנ"י כנגד שני הפעמים: (א) שילוב אדנ"י בהוי', (ב) שילוב הוי' אדנ"י.

30) ראה עוד בפנים בתורת לוי יצחק בביאור כל המשנה עפ"י קבלה.